

Muud olukorrad, kus kohaliku omavalitsuse töötajad puutuvad kokku küsimustega, mis on elanikel tekkinud seoses radooniga

Piirkonna elanikel võib tekkida küsimusi eriplaneeringute ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmide lähteseisukohtade sõnastamise üle toimuvate avalike arutelude käigus. Näiteks küsimusi seoses kavandatavate suuremahuliste ehitustööde või karjääride rajamisega ja sellega kaasnevate lõhkamistöödega ning radooni liikuvuse võimaliku muutumisega pinnases, radooni mõjuga põhjaveele vms.

Mõningad radooni olemusest tulenevad kaalutlused

Põhjavees sisalduv radoon ei ole üldjuhul vette tunginud, vaid tekkinud peamiselt põhjavees lahustunud raadiumisoolades sisalduvast raadiumist. Radoon kui gaas leiab pinnasest väljapääsutee pigem pinnase pooride kui vee kaudu, mis on märksa tihedam keskkond. Raadiumisoolasid esineb arvestataval määral põhjavees, mis pärineb umbes saja meetri sügavuselt või sügavamalt ning mida ei mõjuta maapinna pealmistes kihtides ega avatud karjäärides toimuvad pinnasetööd.

Mis puudutab radooni liikumisteede muutumist pinnases seoses **lõhkamisega kaasnevate pragudega**, siis selline võimalus on muidugi olemas, kuid siinkohal tuleb arvestada radooni lühikese poolestusajaga.

Radoon tekib maapõues raadiumist ning kuna viimase poolestusaeg on u 1600 aastat, võib inimega piires lugeda, et radooni tekib piirkonna pinnases kogu aeg ühtlasel hulgal. Samas laguneb radoon oma lühikese poolestusaja tõttu suhteliselt kiiresti. Radoon ei eksisteeri maapõues n-ö gaasimaardlana, mis pinnasetööde käigus valla pääseb.

Pinnase pealmises kihtides teostatavad tööd võivad küll luua radoonile täiendavaid väljapääsuteid välisõhku, kuid ei saa mõjutada pinnases tekkiva radooni hulka. Konkreetsete pinnasetööde mõjupiirkond on alati väike mistahes asumipiirkonna kogupindalaga võrreldes ja seega paigutine pinnasest välja juua radooni mõnevõrra suurem hulk ei suurenda arvestataval määral välisõhu radoonisisaldust piirkonnas.

Siseruumide puhul on keskmiselt pigem tõenäolisem, et tekkivate täiendavate väljapääsuteede tõttu välisõhku võib hoone siseõhu radoonisisaldus isegi väheneda.

Kokkuvõttes on oluline silmas pidada kõige enam rahva tervist parandavat pikaajalist eesmärki: selleks et hoonete siseõhu radoonisisaldus jätkuvalt väheneks, tuleb uued hooned ehitada ja olemasolevad renoveerida radoonikindlaks.

- ✦ Vt ka Eesti eluruumide siseõhu radoonimõõtmiste andmebaasiga seotud interaktiivset **kaardirakendust**, mis võimaldab vaadata maakonna, kohaliku omavalitsuse ja asustusüksuse täpsusega (juhul kui üksuses on mõõdetud vähemalt kümme eluhoonet), millised on üksuse territooriumil eluruumide keskmine radoonisisaldus, mõõdetud hoonete arv ja kuidas hooned protsentuaalselt jagunevad õhu radoonisisalduse alusel. Kaart uueneb pidevalt mõõtetulemuste lisandudes.

Viimati uuendatud 07.01.2025